

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. III. An, quæ S. Gallæ, juniore adhuc viduæ, facta perhibetur mirabilis
apparitio iconis B. Mariæ in Porticu, scriptorum coævorum testimonio, uti
Benedictus Papa XIV scribit, firmari possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. G.

gnare incipientis, Ecclesiae Catholicae per Africam constitutae libertatem restituerit, eoque anno reversus in Africam sit S. Fulgentius, prout se cito reversurum praedixerat; non potest, quae ex Sardinia, durante hoc exsilio, ad Gallam data est epistola, citius anno 520, nec serius anno 523, scripta statui, nisi S. Fulgentium, anno 523 in Africam appulsum, non cito, ut raticinatus fuerat, reversum fuisse, contra ejus biographum statuas, ejusque secundum exsiliu ultra triennium pariter protrahas. Ut autem pateat, laudatam supra Fulgentianam epistolam, durante secundo ejus exsilio, conscriptam fuisse, lubet adducere praefati illius discipuli verba cap. 28, ubi de secundo hoc sancti magistri sui exsilio agens, ita loquitur: Scripsit eodem tempore Carthaginensibus epistolam, sublimi exhortatione perspicuam. Et post pauca: Jam familiares epistolas, in quibus tamen spiritualis edificatio continetur, et ibi et apud Sardiniam commanentibus et in Africa degentibus, et Romanis praecipue senatoribus, viduisque ac virginibus, quarum fama laudabilis habebatur, frequenter direxit. Ad Probam virginem Christi de Junio et Oratione libellos duos conscripsit, illos nempe, quos se scripturum esse, in sua ad Gallam, Proba sororem, Epistola cap. 16 pollicitus fuerat. Paulo igitur ante, quam ad Probam virginem duos illos libellos in Sardinia scripsisset, jam ad Gallam viduam epistolam, qua de agimus, miserat, eaque proinde, ut omnino apparet, una ex iis censenda est, quas Fulgentius alterius sui exsiliti tempore Romanis viduis, quarum fama laudabilis habebatur, biographo ejus teste, direxit.

§ III. An; quae S. Gallae, juniore adhuc viduae, facta perhibetur mirabilis apparitio iconis B. Mariae in Porticu, scriptorum coaevorum testimonio, uti Benedictus Papa XIV scribit, firmari possit.

De hac apparitione, praeter alios plurimos, egerunt

Quo tempore sancta Vidua nostra tum sibi a Deo insita pietatis affectu, tum partim mariti quondam sui, teste S. Fulgentio cap. 1 operibus misericordis, laudabili exemplo, partimque ipsius Fulgentii adhortatione commota, orationibus, jejuniis et misericordiae operibus instabat, et quidquid, ut ille cap. 16 ei suaserat, suis apparatibus subtraxerat, esurientibus tribuebat, et quidquid sibi deduxerat, egenis expendebat, eo, inquam, tempore, quod ejus in cenobium secessum anteverit, contigisse in ejus aedibus mirabilem iconis Deiparae Virginis apparitionem, quae deinceps sacra imago Romae summa in veneratione Urbique et Orbi adversus ingruentes sarrientesque calamitates salutare praesidium exstitit, pia est, nec minus quam recens, Christi fidelium sententia, eo habenda, quoad facti substantiam, firmiter solidiorque, quod rei gestae commemoratio Officio Ecclesiastico una cum Octava, ex sacrae Rituum Congregationis legitimo indulto, die 13 Junii anno 1679 edito, publice Romae in ecclesia sanctae Mariae in Campitello quotannis die 17 Julii solemniter celebratur. De hoc argumento,

teste Carolo Antonio Erra num. 4 laudato, praeter aliquos, quos ex sua congregatione Clericorum Regularium Deiparae pag. 1 et 2 praefati Operis auctores ipse recenset, vel ex professo, vel obiter egerunt Cardinalis Baronius, Onuphrius Panvinus, Octavius Pancirolius, Justinus Micovius, Georgius Colvenerius, Ambrosius Novilius, Joannes Lupardus, Andreas Victorellus, Franciscus Scotus, Floravantes Martinellus, Bartholomaeus Piazza, Marius Crescimbenus, Felinus ex Ordine Servorum B. Mariae, Caroccus e Societate Jesu et P. Casimirus Ordinis Minorum Observantium, aliique multi, quos hic enumerare longius esset. At, inquit verbis Italicis a me Latine redditis, non confundendus cum aliis, at contra laudandus hic praeter ceteris est Eminentissimus Prosper de Lambertinis, nunc (anno 1750, quo executus Caroli Erra Opus est) Benedictus XIV feliciter regnans, qui in eruditissimo nec satis laudando Opere suo de edificatione et Canonizatione honorifice de admirabili illa imagine meminit, collaudans sacram Rituum Congregationem, quod ecclesiae S. Mariae in Porticu proprias Officii Ecclesiastici ea de re Lectiones, clericis nempe, ut mox dicetur, Regularibus Congregationis Matris Dei in Campitello, recidandas indulserit.

22 Hujus et ego eruditissimi Pontificis, uti et laudati clerici Regularis Congregationis Deiparae, praeter ceteris verba hic adducam, tum quod huiusmodi argumentum hoc tractant, tum quod monumenta, quae ad faciendam rei gestae fidem potissimum conducunt, vel protulerunt in medium, vel ubi haec assererentur et qualia sibi visa sint, aperte professi sunt. Illa ego pro meo munere, salva utriusque scriptoris venia, quam veritatis illustrandae studium meretur, in eadem postmodum adducam, ne quis, si promiscue spiritus aequae ac genuinis testimoniis hanc iconis beatae Virginis apparitionem prodigiosam adstrui ac firmari videat, fidem potius propter illa detrectet, quam propter haec tubens volensque adjungat. Atque ita quidem de illa apparitione Benedictus XIV tom. IV laudati Operis parte II, cap. 7, num. 6, etiam in ipsa editione tertia auctiore et castigatore, Romanis typis anno 1749 excusa, de verbo ad verbum loquitur: Officium proprium una cum Octava, die 17 Julii recitatur in Urbe a clericis Regularibus Congregationis Matris Dei ex indulto sacrae Congregationis die 13 Junii 1679 in commemorationem apparitionis sacrae imaginis sanctae Mariae in Porticu. Fertur enim, imaginem beatissimae Virginis, quae modo colitur in Urbe, et signanter in ecclesia S. Mariae in Campitello, mirabiliter apparuisse in aedibus S. Gallae, patritiae Romanae, prope Marcelli theatrum intra porticum Octaviae, Joanne I summo Pontifice, dum eadem Galla duodecim pauperibus ex quotidiana consuetudine in honorem Dei et beatae Virginis Mariae epulum praebere. Ita legitur in Lectionibus propriis secundi Nocturni Officii modo indicati.

23 Haec eruditissimus Pontifex, qui mox monumenta, quae rei gestae fidem facere sibi visa sunt, in haec verba recenset: Et pro rei hujus (admirandae iconis apparitionis) veritate non tantum militabat traditio immemorabilis, sed res tota continebatur duobus versibus sculptis tempore S. Gregorii VII in ciborio pervetusto ecclesiae S. Mariae in Porticu, et duobus antiquis manuscriptis exaratis tempore S. Joannis I summi Pontificis, quorum alterum asservabatur apud clericos

Benedictus
PP. XIV, pro
ca sacrae Ri-
tuum Con-
gregationis
decretum

et Mss.,
S. Gallae, ut
censet, coeva,
laudans.

Alicos Regulares Congregationis Matris Dei, alterum in bibliotheca Angelica S. Augustini de Urbe, insuper addito alio manuscripto bibliothecae Vaticanae sub Martino V. Igitur iudice Eminentissimo scriptore, postea Benedicto Papa XIV, quo tempore haec scribebat, aut eo certe, quo prodit praefatum sacrae Rituum Congregationis indultum, non immemorabilis duntaxat traditio, sculptique in ciborio sub S. Gregorio VII versus, sed et, quod notandum hic potissimum est, duo antiqua monumenta, tempore S. Joannis PP. I, seu eodem, quo res illa memorabilis contigerit, aut subsequenti anno, manu exarata, prodigio, de quo hic agitur, fidem faciebant; quo ex capite, si recte hic scripserit eruditissimus auctor, apparitio illa historice certa atque indubitata evale-ret, utpote non traditione tantum immemorabili ac seculi xi monumento, sed binis, quod rei caput est, testata documentis synchronis, quorum alterum apud clericos Regulares Congregationis Matris Dei, alterum, in bibliotheca Angelica S. Augustini de Urbe, ipso teste, asseratur.

et Carolus Erra, cujus de ea re verba

B 24 Nunc laudatam supra Carolum Antonium Erra de eadem iconis sacrae apparitione disserentem audiamus. Ita ipse quantum ad substantiam sermone Italico pag. 3 et sequenti: Sacram Deiparae Virginis in Porticu imaginem in S. Gallae aedibus, cum haec egenis ob Christi Domini amore epulum praebat, mirandum in modum apparuisse, inter omnes, inquit, convenit. Verum id commune habet haec apparitio cum multis insignibus reliquiis factisque prodigiosis, quod a synchronis scriptoribus litteris mandata non fuerit, vel quod, uti dein subdit, eorum testimonia aut etiamnum lateant, aut omnino interierint. At, inquit pag. 4, hujusmodi scriptorum vices supplet traditio famaque publica, quas si repudies, etiam magna ex parte historias maxime testatas repudies oportet. Ac paulo post, non haec aliaque a se dicta esse, asserit, quasi vero illa apparitionis historia omni scriptorum auctoritate subsidioque destituta esset, cum ex adverso, inquit, complura atque apprime authentica nobis suppetant scripta testimonia, quibus apparitionem illam omnino stabiliri, ipse autumat. Ac primo quidem loco inter illa recenset membranam, Latine conscriptam, hujusque Italico sermone exaratum exemplar, ab antiquis sue Congregationis patribus inventa, omniumque oculis in prima S. Mariae in Porticu ecclesia, nunc S. Gallae dicta olim exposita, quae in suo archivo, eodem nempe, quo Benedictus XIV exaratum tempore Joannis PP. I manuscriptum servari adstruit, hocce tempore exstare, ipse affirmat. De hoc Ms., quo summam apparitionis illius iconis historia refertur, ita loqui pergit: Quantum quidem videtur, manuscriptum hoc temporibus Paulo II, anno 1464 Pontificatum adepti, illic expositum fuit, cum, quae subsequenti temporibus circa praefatam imaginem contigerunt, recentioribus multumque diversis characteribus conscripta sint. Ac post nonnulla, quibus huic scripto auctoritatem conciliare nititur, subdit: Is ergo, qui illud exaravit ipsius Pauli II, cujus nempe expresse meminit, temporibus, vera esse credidit, quaecumque in eo scripsit, ac proinde documenta alia, quibus niti posset, ante oculos habuerit, nec hactenus quidquam ei contrarium prodit, ut potius, quae e latebris emergerunt, monumenta perfectissime ei consentiant.

25 Dein inter complura et apprime authentica sua documenta recenset laudatus Erra Manuscriptum Octobris Tomus III.

plum aliud, priori quoad substantiam simile, quod in insigni bibliotheca Angelica S. Augustini de Urbe, a Benedicto XIV pariter assignata, exstare, at scriptoris vitio mendosum et aliqua ex parte aperte falsum esse, pag. 5 tradit. Tum de tertio suo Ms. haec Italice docet: Antiquius magisque authenticum est Manuscriptum bibliothecae Vaticanae, sub Pio II, anno 1458 in Pontificem electo, a S. Mariae Majoris vicario confectum, cui hic titulus est: DE SACRA MATRIS DEI IMAGINE, QUAE IN BASILICA ILLIUS MAIORI ROMAE SERVATUR; ubi (praefatus vicarius) de nostra agens imagine, ita ait: HEC, UT AJUNT, MIRO SPLENDORE FULGENTEM SESE PRODIDIT. Tum de quarto suo Ms. ita mox prosequitur praefatus Erra: In eadem bibliotheca (Vaticana) aliud Ms. exstat, annis aliquot antea compositum a Nicolao Signorili, populi Romani secretario, jubente Martino V, qui anno 1417 summus Pontifex creatus fuit. titulus est: DE JURIBUS ALME ROMAE. In eo etiam de traditione passim admissa circa prodigiosam hujus imaginis apparitionem, S. Gallae factam, his verbis sermo est: DICTUR (imago Deiparae) MIRACULOSE APPARUISSE DOMINE GALLAE PATRITILE IN DOMO SUA, QUAM PROPTEREA AD ECCLESIAM SUB VOCABULO BEATAE MARIE REDUNIT. Tandem ad longe antiquiora, ut loquitur, monumenta progrediens, duos versus Leoninos, in ciborio ecclesiae S. Mariae in Porticu sculptos, pag. 5 recitat, deque ciborii illius aetate nonnulla postmodum disserit. Quid porro ciborii eoec hic designetur, juxerit obiter indicasse. CIBORIUM, inquit Cangius, appellant scriptores Ecclesiastici, quod Ordo Romanus TEGIMEN ET UMBRACULUM ALTARIS VOCAT. Illud autem sic in suo Lexico describit: Quatuor columnis iisque praetis at-tollebatur et in fastigiatam formam eductum, totum altare contegebat, quam descriptionem praeter alia, quae omitto, exempla, Anastasius Bibliothecarius, de S. Gregorio Magno loquens, confirmat his verbis: Fecit beato Petro Apostolo ciborium cum columnis suis quatuor ex argento puro.

AUCTORE J. G. variaque ab eo memorata documenta referuntur

26 Atque haec quidem sunt complura illa et apprime authentica scripta, quibus alios ante se adhacuisse seque sine erroris formidine adhac sursum esse, pag. 5 profertur jam saepe laudatus Erra. Ceterum, quod ipsa citata pagina editurum se ad sui Operis calcem pollicetur Manuscriptum, quodque in ejusdem decursu passim laudat, nos hic lectorum oculis subjiciemus, tum quod illud controversiae totius argumentum subministrat; tum ut, quae de hujus ceterorumque hujusmodi scriptorum aetate ac fide dicturi sumus, eruditus lector pro suo judicio vel probet vel improbet. Instrumentum hoc, cui apud eundem Carolum Erra hic titulus est: Historia venerandae et incorruptibilis Imaginis gloriosae Virginis Mariae quae miraculose collocata fuit in ecclesia, quae dicitur S. Maria in Porticu, ita de verbo ab eum pag. 136 et seqq. habet: Temporibus Joannis Papae Primi, et Justiniani, proprii Justiniani Augusti avi, et Theodorici, regis Gothorum haeretici, Italiam opprimantis, fuit in Urbe puella potentissima, Symmachi, consulis et patricii, filia, nomine Galla, inter Romanos divitiis et generositate praecipua, patriciata dignitate sublimis, cognominata PATRICIA, moribus et vita beata. Sic enim temporalibus usa est bonis, ut legem Domini non desereret et a divinis mandatis nullatenus declinaret.

E

F

et ex peculiari ejus de hoc argumento Opere

27 Ad honorem Dei, et beatae Mariae Virginis

AUCTORE
J. G.
Ms. instrumentum, quo
apparitionis
illius tempus

ginis habebat consuetudinem dare in suo palatio singulis diebus recreationem duodecim pauperibus. Et quia Christo sedula servire curavit, siquae in se Creatoris imaginem, et similitudinem prudenti circumspectione integram, illibatamque servavit; Christi et beatae Mariae imaginem per manus sanctorum Angelorum in suo meruit habere palatio. Quadam enim die, dum familia sua cum duodecim pauperibus circum-sedentibus pranderet, supra propinatorium, benedictae Matris, et Filii omnipotentis veneranda Imago in aere nimio fulgore apparuit. Cujus immensa luce propinator verberatus ante Dominam suam rediit; et, quod acciderat, terribus nuntiavit. Mox Galla surgens a mensa venit ad locum, et lucem quamdam splendidam vidit, sed imaginem decoram videre non potuit. Habito igitur consilio, multorumque procerum comitata concursu ad Lateranense festinavit, et sancto Joanni Pontifici lucis apparitionem religiosa gravitate narravit, et piis lachrymis postulans, ac magnis precibus petens, ut ad Ancillae Domini palatium dominus Papa dignaretur venire, ubi, Deo dante et revelante, rem novam plenius esset cogiturus.

B
variaque
prodigiosa
adjuncta,

28 Cujus sanctis precibus admiratus Pontifex acquiescens, cum episcopis, presbyteris et diaconibus Cardinalibus, cum toto clero, majoribus civitatis, et populo Romano processionaliter pedibus cum magnis luminaribus ad Gallae Palatium venit, et ad locum accedens, expansis brachiis, et oculis levatis ad caelum, devotissime intra lucem oravit. Illico omnes campanae sacrosanctae Lateranensis, et Apostolorum Petri et Pauli, ac totius civitatis ecclesiarum a semetipsis cum maximo gaudio pulsare coeperunt. Cumque venerabilis Papa audiens maximum sonum campanarum, orationi insisteret, inter brachia duorum Seraphinorum vidit sacrosanctam Christi, et Beatae Mariae virginis matris suae imaginem, ad quam extensis manibus oravit dicens: O Mater Dei sanctissima, digneris mihi concedere tantam gratiam, ut manibus meis tangere possim istam tuam sanctissimam imaginem. Quam quidem venerandam imaginem Seraphim in aere stantes posterunt in manibus ejusdem Pontificis. Qui eandem sacram imaginem inter brachia suscipiens, eam adorandam circumstanti multitudini cum lachrymis timoris, et amoris, ac gaudii, totique populo monstravit, et illico pestis gravissima, quae usque ad illam diem, quae fuit decima septima mensis Julii, circa annum a Nativitate Domini quingentesimum quartum, mirabiliter grassata fuerat, cessavit.

C
concessit iconem illam visitantibus indulgentias,

29 Post haec Galla Patricia tanto caelitus dotata munere, in eodem palatii loco ad honorem, laudem, et gloriam Dei, et ejusdem beatae virginis matris Mariae, ecclesiam fabricavit, quae SANCTA MARIA IN PORTICU vulgariter nominata est, ut ibi sanctissima veneraretur imago, ubi, signo lucis per manus sanctorum Angelorum allata, Christus sedem elegerat; ipsamque ecclesiam palatii et omnium possessionum suarum haeredem instituens, per manus ejusdem sancti Joannis Papae consecratam, religiosissimo affectu. Imaginem vero praedictam intra altam iconiam debita veneratione in eadem ecclesia pio studio conduxit. Qui quidem Pontifex omnibus vere contritis, et confessis eandem beatae Mariae in Porticu ecclesiam a primis Vesperis festi inventionis ejusdem sacrosanctae imaginis, ac con-

secrationis ejusdem ecclesiae, quod fuit praedicta 17 die mensis Julii, usque ad ultimas Vesperas ipsius Octavae inclusive, devote visitantibus, et manus adjuatrices pro illius conservatione porrigentibus, indulgentiam, et plenarium omnium peccatorum suorum a poena et culpa remissionem, perpetuis temporibus duraturam, dedit et concessit.

30 Postea vero tempore sancti Gregorii Papae primi, dum ingrueret pestis saevissima, praefatus sanctus Gregorius una cum toto clero Urbis processionaliter accessit ad eandem beatae Mariae in Porticu ecclesiam, ubi sacrosancta imago erat, et est; accipiens eam manibus propriis processionaliter usque ad limina Apostolorum Petri, et Pauli portavit; et in crastinum iterum processionaliter eam ad locum suum reportavit; et pestis cessavit universaliter. Tunc visis tantis miraculis praefatus sanctus Gregorius praedictam indulgentiam, et omnium peccatorum remissionem a poena et culpa confirmavit. Successive Alexander Papa secundus eandem Indulgentiam, et omnium peccatorum remissionem a poena et culpa per sanctum Joannem Papam primum, ut supra dictum est, concessam, confirmavit. Deinde Gregorius septimus praedictam ecclesiam, praevetustate dirutam, restauravit, et consecravimus, indulgentiamque, et omnium peccatorum a poena et culpa remissionem praedictam confirmavit. Caestinus Papa tertius dictam indulgentiam et omnium peccatorum remissionem a poena et culpa confirmavit. Tempore Callixti Papae tertii, maxima peste grassante in urbe dictus Pontifex jussit portari processionaliter per dictam urbem praefatam sacrosanctam imaginem, et illico cessavit pestis. Qui quidem Pontifex indulgentiam, et omnium peccatorum remissionem praedictam confirmavit.

D
obtenita per
eam benefi-
cia,

31 Paulus Papa secundus, audita fama pulchritudinis ejusdem sacrosanctae imaginis, jussit eam ad suum palatium portari per episcopum Forensensem. Quam nocte posuit in sua cappella secreta; et, facto mane, volente respicere dictam imaginem, non reperit eam. Tunc mandavit eundem episcopum, ut iret ad locum, ubi ceperat eam. Qui ivit, et vidit praefatam sacram imaginem miraculose esse translata ad locum suum. Qui quidem Paulus Papa secundus videns tantum miraculum supradictam indulgentiam, et omnium peccatorum remissionem confirmavit, et dedit et concessit omnibus vere contritis, et confessis, praefatam ecclesiam a primis Vesperis festivitatis Assumptionis ejusdem beatae virginis Mariae usque ad ultimas Vesperas ipsius Octavae inclusive devote visitantibus, indulgentiam, et omnium peccatorum suorum remissionem plenariam in forma Ecclesiae consueta, perpetuis temporibus duraturam.

E
alterum prodigium,

* al. Farensem
* volens
* reperit

32 Admirandum est igitur nobis, quod dicta ecclesia ex longa temporum vetustate, et frequentium tempestate bellorum consumpta, et diruta fuit; sacrosanctam vero Dei Genitricis Virginis Mariae imaginem inter tot tempestates et frequentes ruinas illasam, et incorruptam usque ad hodiernum diem sua Dominus custodia in eodem loco servavit. Admiranda praeterea est nobis haec sacrosancta imago, quem nec coloravit manus pictoris nec sculptoris errantis, sed formavit, et benedixit Omnipotentia Conditoris, qui sicut cum ad ilicem Mambre cum tribus personis, ut ab Abraham adoraretur apparuit, et in camino ignis ardentis cum

F
iconis structura

A tribus pueris similis filio hominis quartus assistens, declaravit, in gloriosæ, et sanctissimæ Gallæ palatiose orandum, quando voluit, et quomodo voluit, * imaginem demonstravit. Digitus quoque Dei, qui in tabulis lapideis, Moyses intra nubem orante, ad recte vivendum Israëlitis legem sculpsit, Romano Pontifici intra lucem oranti ad Christianæ religionis emolumentum venerandam assignavit figuram. Et sicut, Domino mandante, æneus in eremo exaltatus est serpens, ut læsi a serpentibus ad ejus intuitum sanarentur, sic et hæc in Urbe exaltata est imago sacra, ut ad ejus visionem populi concursus antiqui serpentis venenum non patiat, nec pestis læsionem.

et Gallæ
eloquium re-
fertur, inte-
gram recita-
tur;

33 Quanti meriti, et quantæ vitæ beatitudinis fuerit memorata Galla Patricia, beatus Gregorius describens patenter ostendit in quarto Dialogorum libro cap. 13 dicens: Fuit Galla Gothorum tempore hujus urbis nobilissima puella, Symmachi consulis, et Patricii filia; quam, dum fervente mundi copia, ad iterandum thalamum etc., elegit magis spiritualibus nuptiis copulari Deo, in quibus a luctu incipitur, et ad gaudia æterna pervenitur; quam carnalibus nuptiis subijci, quæ a lætitiâ semper incipiunt, et ad finem cum luctu tendunt. Beati, qui sibi comparabuntur, quoniam in hoc sæculo merebunt videre Virginis Mariæ figuram, et in alio faciem Domini desideratam; a læsioneque antiqui serpentis, et pestis, et angustia quacumque ubique liberabuntur. *Nunc quæ mea sit de Benedicti XIV num. 22 et 23 recitatis verbis, deque laudatis a Carolo Erra monumentis sententia, candidè pro veritatis amore edissero.*

probaturque,
Ms. illud non
adeo anti-
quam,

34 Vellem ego quidem, ut salvis sanæ criticæ regulis, eruditissimi Pontificis jam laudati verbis, productisque ab eo instrumentis omnibus hic mihi stare liceret, quo sic apparitionis illius historiæ summum auctoritatis a scriptis synchronis pondus accederet, eaque historice certa evaderet. Verum enimvero hæc ejus verba attentius perpendenti et cum præfati Antonii Erra dictis conferenti, nemini non admiratio movebitur maxima. Vel enim duo illa Manuscripta, quæ ab eruditissimo Pontifice tempore S. Joannis I, summi Pontificis, seu intra annum Christi 523 et 526, exarata dicuntur, eadem cum illis sunt, quæ præfatus Erra pag. 4 et 5 in iisdem, quas Benedictus XIV indicavit, bibliothecis servari asserit, de quibus a nobis num. 24 et 25 jam actum fuit; vel Manuscripta illa ab his omnino diversa sunt. Si diversa sint, eaque, uti laudatus Pontifex asseruit, re ipsa tempore S. Joannis I summi Pontificis exarata fuerint, mirum est, hæc Carolo Erra clerico Regulari congregationis Matris Dei, tabularium suam hac de re diligentissime perscrutato, omnino fuisse incognita; mirum, hæc a nemine in lucem edita; mirum denique, ut cetera omittam, apparitionem illam imaginis Deiparæ, de qua hic agitur, si duplici, eoque synchrono fideque dignissimo testimonio nitatur, non ut historice certam, sed ut pia credulitate et immemorabili traditione nixam a Benedicto XIV adstrui, nec eum dicisse: CERTUM EST, imaginem Virginis apparuisse in ædibus S. Gallæ; sed hæc dumtaxat: FERRE enim, imaginem Beatissimæ Virginis... mirabiliter apparuisse etc. Si vero, ut omnino apparet, eadem sint documenta Mss., quæ eruditus Pontifex, quæque laudatus Erra in iisdem locis iisdemque fere verbis servari affirmant, non minus mirandum erit, potuisse ab illo tam indu-

bitanter asseri, Mss. illa tempore S. Joannis I summi Pontificis exarata fuisse, quæ nongentis et eo amplius annis post S. Joannis I Pontificatum composita sunt et chronologicis historicisque nævis non paucis laborant. Quapropter non propriis oculis ea instrumenta lustrasse, sed aliena non satis fida relatione accepisse, quæ scripsit, Eruditissimus Pontifex dicendus erit.

AUCTORE
J. G.

35 Ne autem hæc à me temere prolata fuisse, imo 900 circiter annis S. Gallæ recentius esse, quis existimet, ipsum consulat Carolum Erra, post lectum Benedicti XIV Opus de Beatif. et Canonizatione Sanctorum, postque habitum maturum diligensque Mss. monumentorum, quæ laudat, examen, antiquitatis palmam confecto sub Martino V Manuscripto concedentem, qui Pontifex cum anno dumtaxat 1417 Petri Cathedram ascenderit, nemo non videt, serrata in bibliotheca Clericorum Matris Dei et in Angelica S. Augustini de Urbe Manuscripta, utpote sub Paulo II ac Pio II, Martini V post annum 1457 successoribus confecta, nongentis circiter annis a Joannis PP. I tempore remota esse, contra ac Benedictus XIV in præclaro suo Opere de Servorum Dei Beatificatione et Beatorum Canonizatione lib. IV, part. 2, cap. 7, num. 6 affirmat. Et sane, si hæc vivente Joanne I Pontifice; seu intra annum Christi 523 et 526, exarata fuissent, scribere non potuisset horum artifex, apparitionem illam imaginis Deiparæ contigisse circa annum a nativitate Domini quingentesimum trigesimum quartum, id est, annis octo post ejusdem Joannis I obitum; neque necesse ei fuisset particulam circa adhibere, cum ipsum annum, quo hæc sub Joanne I contigisset, scriptori ejusdem temporis exactissime definire in primis facile esset. Accedit, quod in Manuscriptis, a Benedicto XIV laudatis, prodigiæ apparitionis epocha per annos a Nativitate Christi designatur; qui annos computandi modus anno 523 aut 526 necdum usitatus scriptoribus erat, prout recte observat Mabillonius de Re Diplomatica lib. II, cap. 23, pag. 176, littera C ita loquens: Hic calculus, etsi ab anno Christi 533 a Dionysio compositus, non tamen statim, sed longo post tempore admissus est. Ex historicis venerabilis Bedæ (qui sæculo 8 floruit) hanc epocham primus observasse videtur in Historia sua. Quid plura? ipsummet Ms. instrumentum, a Carolo Erra pag. 136 et seqq. editum, ad usque tempora Pauli Papæ II, anno 1464 electi, servato semper, ut ipse affirmat oculatus testis, eodem litterarum caractere pertingit, quæque etiam sub eo gesta sunt, complectitur; atque adeo, quandoquidem, fatente eodem Erra, servatum in bibliotheca Angelica Manuscriptum priori quoad substantiam simile est annoque 1457 recentius, ambo hæc Mss. ætatem suam tempore S. Joannis I longe recentiore, apertissime produunt.

E

E

36 Quod vero ad utriusque Ms. auctoritatem spectat, ea, præterquam quod, uti ostendimus, nihil ab ætate habeat, quo commendetur, etiam in multis rebus, quæ illic referuntur, tam aperte exigua, imo nulla est, ut, nisi necesse esset, puderet me errores recensere ac paucis etiam confutare. Ac primo quidem in ipso narrationis suæ exordio turpiter labitur Manuscripti auctor, dum Justinum imperatorem proprium Justiniani Augusti avum facit, cum tamen Marcellinus Comes in Chronico ad annum 527 Justinianum ex sorore Justiniani natum fuisse, disertè testetur, cui et reliqui scriptores omnino consentiunt. Deinde mox sibi tam turpiter contradicit, ut nulla ratione vel tantillum sibi conciliari queat. Quippe cum antea dixeret, apparitionem

uti et in va-
riis erro-
neum,

AUCTORE,
J. G.

apparitionem sacrae iconis temporibus Joannis Papa I et Justinii Augusti ac Theodorici regis Gothorum contigisse, ac praefatum Pontificem, cum episcopis, presbyteris et diaconibus Cardinalibus cum toto clero, majoribus civitatis et populo Romano processionaliter pedibus cum magnis luminaribus ad Gallae palatium venisse, ac eandem sacram imaginem, a duobus Seraphim sibi inter brachia datam, adorandam circumstanti multitudini... monstrasse, et illico pestem gravissimam... cessasse, mox subjicit, haec omnia facta esse decima septima mensis Julii circa annum a Nativitate Domini quingentesimum trigesimum quartum, quando nimirum nec Joannes I, nec Justinus, nec Theodoricus amplius in vicis erant. Neque reponi potest, descriptoris vitio annum 534 pro 524 exaratum fuisse, nisi probari simul possit, vel aliquo intervallo ante annum 524 vel hujus certe anni exordio gravissimam pestem usque ad diem 17 Julii Romae saevisse, ac tum demum, ostensa populo veneranda illa Deiparae iconem, lucem illam nefandam illico cessasse, quam quidem utramque memorabilem imprimis rem, praeter Ms. illius auctorem, nullus hactenus historicus, ne minimo quidem indicio usquam commemoravit.

B
prout partim
ex scriptori-
bus eruditiss

37 Nolo reliqua, quae in Ms. illo narrantur, ad aequae criticae trutinam revocare, nec disputare, an saltem similes vero sit, S. Joannem PP. I eo apparatu, ut paulo ante dictum est, et episcoporum, presbyterorum ac diaconorum Cardinalium, totius cleri majorumque Urbis et populi turba stipatum, sese ad S. Gallae palatium contulisse; neque an promiscuus in omnibus Romanis ecclesiis jam tum fuerit campanarum usus, eaque a semetipsis, ut Ms. illud habet, cum maximo gaudio pulsare coeperint. Haec, inquam, missa facio, et ea, quae de concessis a Joanne Papa I, Gregorio I, Alexandro II, Gregorio VII et Celestino III plenariis indulgentiis illic referuntur, nullam veri speciem habere, nunc ostensum eo. Profiteor equidem ac pro indubitato habeo, indulgentiarum institutum ab ipsis Ecclesiae incunabulis quodam modo viguisse, amplissimamque solvendi etiam a temporalibus delictorum poenae S. Petro ejusque legitimis successoribus collatam a Christo Domino fuisse potestatem; verum et pro indubitato habent eruditi, saeculo vi seu S. Joannis PP. I tempore indulgentiarum modum et formam talem non fuisse, qualis in Ms. illo, a nobis supra edito, describitur, nec tam liberales in relaxandis canonicis poenae Romanos Pontifices seu tunc temporis seu diu post fuisse, ut occasione inventionis cujusdam sacrae imaginis seu dedicationis ecclesiae plenarias indulgentias a primis Vesperis festivitatis usque ad ultimas illius Octavae, in favorem piorum locorum honorandorum vel juvandorum, in perpetuum duraturas concederent. Longam auctorum seriem, qui mecum sentiunt, eorumque, quibus id demonstrant, argumenta, haud necesse est hic adducere, cum pro omnibus consuli de ea re possint Morinus de Administratione Sacramenti Poenitentiae lib. x, cap. 20, num. 9 et seqq., et cap. 23, item Papebrochius noster in Responsione ad exhibitionem errorum per R. P. Sebastianum a S. Paulo evulgatam parte 1 pag. 186 et seqq., et rursus part. II pag. 66 et seqq.

et nomina-
tim ex Mori-
no

38 Et ille quidem, postquam objecta sibi cit. num. 9 testimonia diluisset, his verbis cap. 20 concludit: Sane, qui animo revolverit, quanta cum severitate saeculis octavo, nono, decimo et undecimo Pontifices poenitentias canonicas co-

luerint et imposuerint, quarum exemplo et decreta plurima toto libro septimo relata sunt; qui apud se perpenderit, quod Pontifices nusquam legantur in probatis auctoribus, aut scriptis propriis tantillum his indulgentiis simile relaxasse, licet Romam ipsam ad poenitentiae impositionem a criminum reis convenirent, non puto, in animum inducturum, Pontifices illis saeculis indulgentiarum tantam gratiam fecisse. Vix enim tantam poenitentiarum canonicarum gratiam saeculo duodecimo finiente in pari causa fecissent, uti ipse in praefato suo Opere de Administratione Sacramenti Poenitentiae multis locis ostendit. Papebrochii verba, ne prolixior sim, parco recensere, ut eorum loco venerabilis servi Dei Josephi Mariae Cardinalis Thomasi loculentum ea de re testimonium referam, quod ipsemet Benedictus XIV in sua Epistola encyclica anno 1751 pro extensione Jubilei in hunc modum laudavit.

39 Super quibus verbis (nempe Urbani PP. II, indulgentiam plenariam concedentis iis, qui pro recuperanda ab infidelium manibus Palestina in eam regionem se pugnaturi conferent) venerabilis servus Dei Josephi Mariae Cardinalis Thomasi (verba sunt Benedicti XIV) quem in hac potissimum materia libenter citamus, quae olim eidem clarissimo viro collegae fuerimus in officio consultoris Congregationis Cardinalium, Indulgentiis praeposita, ita scriptum reliquit: « Hanc » plenariam indulgentiam, in qua opus inunctum » gravissimum erat sumptibus, incommotis, laboriosissimis itineribus, et imminutibus vite » periculis, ut potius videri possit commutatio » poenitentiae, quam hujus absoluta relaxatio » etc., hanc, inquam, plenariam indulgentiam » pro Terra sancta, alii postea summi Pontifices » semper confirmarunt. Nec alia mihi occurrit » indulgentia plenaria usque ad exordium decimi quarti saeculi, in quo Bonifacius VIII illam elargitus est pro anno Jubilei m.c.c.c. » Haec doctus ille piusque Cardinalis in quodam Opusculo manuscripto quod brevi in lucem prodibit inter alia ejus Opera, quorum accuratissima editio hoc tempore adornatur. Hactenus laudatus Benedictus XIV, cujus de eodem argumento deque Portiunculana indulgentia alia non minus diserta verba videsis tom. II Octobris pag. 898, num. 103. Ex quibus omnibus luce meridiana clarius est, non tantum recentioris aetatis, sed et exiguae, imo nullius ex se auctoritatis esse memorata superius Mss. instrumenta, nec digna esse, quae pro authenticis habeantur aut pro satis ex se idoneis, ut admirabilis apparitio imaginis Deiparae, in aedibus S. Gallae facta, historice certa hinc reddatur.

D
E
ipsisque Benedi-
dicti PP. XIV
Epistolae ency-
clicae verbis
manifestam
redditur.

F

